

Manie

Nr. 157
Lente 2026

Een nieuw begin

De Gouden Hiep

Op het NK Maasheggenulechten heeft een van onze teams de eerste plaats gewonnen.

Magische Maas- en Niersplek

Keuzestress bij het bepalen van de mooiste plek.

Vogelkijkdag

Genoeg te beleven bij het uitstapje van Vogelasiel Bergen.

ivn natuur
educatie
Maas en Niers

IVN

IVN natuureducatie is een landelijke organisatie, opgericht in 1960. De vereniging heeft 161 afdelingen met circa 6000 IVN-vrijwilligers die zich inzetten voor natuur, milieu en duurzaamheid.

IVN Maas en Niers

Onze afdeling heeft als werkgebied de gemeenten Gennep, Bergen en Mook en Middelaar. We hebben ruim 300 leden, waarvan 55 jeugdleden. Ons doel is om jong en oud te laten ervaren hoe mooi en waardevol natuur is. Onze actieve leden/vrijwilligers organiseren onder andere natuurexcursies, jeugdactiviteiten, cursussen en nog veel meer.

Word lid en doe mee!

Bijvoorbeeld met de nieuwe uilenwerkgroep. Of samen aan de slag in het groen met de werkgroep Landschapsbeheer. Zie al onze werkgroepen op deze pagina. Er zit vast wel een activiteit tussen die bij jou past en waarmee jij je kunt inzetten voor onze mooie natuur.

Heb je interesse? Of wil je meer informatie? Stuur dan een kort mailtje naar de werkgroep met je voorkeur. Zie voor meer informatie onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers of scan de QR-code.

Lidmaatschap

Lidmaatschap biedt: 4x per jaar het IVN-blad 'Mens en Natuur', 3x per jaar het clubblad MaNie, nieuwsbrieven, natuurwandelingen, cursussen, lezingen en deelname aan werkgroepen.

Nieuw lid, opzeggen of donateur worden van ons IVN? Ga naar onze homepage en klik op de knop "Lid worden". Dit verloopt via IVN Nederland. Kosten: jeugdleden € 7,50 per jaar en volwassen lid € 25,-. Voor meer info: zie onze website.



Colofon

Redactieteam MaNie

Natascha Bakker, Myriam van Breevoort,
Saskia Egmond, René Elich (coördinator), Germa Vloet
E-mailadres redactie:

René Elich, p/a redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Grafische vormgeving: Andries Knevel, René Elich

Foto cover: Kerspruimbloesem (foto: Andries Knevel)

Foto's achterblad: Uit collectie van Piet Smeets

Druk: editoo | Veenendaal

Papier: Uit duurzaam beheerde bossen volgens richtlijnen van FSC en/of PEFC

Bezoekadres IVN Maas en Niers: Kampweg 10,
6591 XV Gennep (bij de algemene begraafplaats)

Bankrekening: IBAN NL69 RABO 0140663460

KvK-nummer: 40166209

© Copyright IVN Maas en Niers

Werkgroepen

Bibliotheek:

René Elich · redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Educatie:

John van Himbergen · educatie@ivn-maasenniers.nl

Excursies, lezingen en wandelingen:

Roel Steinmann · activiteiten@ivn-maasenniers.nl

Fotografie:

Bennie Musters · fotografie@ivn-maasenniers.nl

Gebouwen:

Jeroen Jorna · ledenadmi@ivn-maasenniers.nl

Insecten en vlinders:

Peter Megens · insecten@ivn-maasenniers.nl

Jeugd, de Groentjes:

Myriam van Breevoort ·

groentjes@ivn-maasenniers.nl

Landschapsbeheer:

John Toonen ·

landschapsbeheer@ivn-maasenniers.nl

Natuur en Milieu:

Jan Wolters ·

IVNNatuurenMilieu@ivn-maasenniers.nl

Nieuwsbrief:

Germa Vloet · nieuwsbrief@ivn-maasenniers.nl

Paddenstoelen:

Elma Burg · paddenstoelen@ivn-maasenniers.nl

Planten:

Hennie Dimmers · planten@ivn-maasenniers.nl

Redactie MaNie:

René Elich · redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Roofvogels en uilen:

Dirk Kerkhoff · ruwg@ivn-maasenniers.nl

Vogels:

John Toonen · vogels@ivn-maasenniers.nl

Website:

Saskia Egmond · website@ivn-maasenniers.nl

René Elich · agenda@ivn-maasenniers.nl

Bestuur

Voorzitter: Ger Frenken

voorzitter@ivn-maasenniers.nl

Secretaris (ad interim): Jeroen Jorna

secretaris@ivn-maasenniers.nl

en info@ivn-maasenniers.nl

Penningmeester: Xander van Hartingsveldt

penningmeester@ivn-maasenniers.nl

Communicatie: Natascha Bakker

communicatie@ivn-maasenniers.nl

Ledenadministratie: Jeroen Jorna

ledenadmi@ivn-maasenniers.nl

Werkgroepen: Roel Steinmann

activiteiten@ivn-maasenniers.nl

Vertrouwenspersoon

Arnold Jansen: vp-mannen@ivn-maasenniers.nl

Voorwoord

Beste leden en lezers,

Wat verrukkelijk, 's morgens wakker worden met volop vogelzang om ons heen. Wat is zo'n winter dan toch stil en koud. Heerlijk voorjaar!

Het lijkt allemaal zo lieflijk, maar schijn bedriegt. Het is een keiharde strijd om een territorium, die de vogels zo hoog van de toren doet blazen. De beste plek en de beste partner, daar gaat het om. Maar zie hoe zorgzaam en lief ze naar elkaar kunnen zijn in familie- of sociaal verband. Hoe anders dan mensen, of toch niet? Wij mensen willen ons nogal eens buiten en boven de natuur plaatsen, terwijl we ons er tegelijkertijd intens mee verbonden voelen. Diep van binnen weten we maar al te goed dat we er onderdeel van zijn. Een van de vele soorten in het grote ecosysteem. Niet alleen fysiek, maar ook mentaal verbonden; buiten komen we tot rust. Als we ons ervoor openstellen, ontdekken we onszelf in de verbondenheid met de natuur, met het leven. Het doorgronden van allerlei processen en relaties tussen organismen onderling. Hoe planten, dieren en mensen samenleven. Hoe meer je ervan weet, hoe meer je het gaat waarderen.

Is het dat wat onze leden stimuleert om er steeds weer op uit te trekken, planten te inventariseren, vogels te tellen of de handen uit de mouwen te steken bij het landschapsbeheer? Onze aangeboren nieuwsgierigheid, willen weten waarom iets zo of zo is, maar ook om dat wat ons dierbaar is te behouden en te delen met anderen. Natuurbehoud is zelfbehoud en gelukkig zien steeds meer mensen dit in.

Laten we hopen dat, ook al staat de natuur wereldwijd enorm onder druk, we als mensheid erin slagen het tij tijdig te keren en we nog tot in lengte van jaren ieder voorjaar weer mogen genieten van prachtige vogelzang.

Maar eerst kunt u weer genieten van deze mooie MaNie. Volop activiteiten om aan mee te doen, of ga een cursus volgen. In het voorjaar onze eigen Natuurbelevingscursus of anders de regionale Natuurontdekkingscursus, als opwarmer-tje voor de regionale Natuurgidsenopleiding voor de nog meer geïnteresseerden.

Veel leesplezier

Ger Frenken, voorzitter

Groene mutsen bij Nieuwjaarswandeling (Foto:Germa Vloet)



Inhoud

- 2 IVN-info, bestuur en werkgroepen
- 3 Voorwoord
- 4 Een nieuw begin
- 5 IVN Natuurgidsenopleiding 2026-2027
- 6 Wat een rare titel
- 7 Raadplaatje
- 8 Uitslag prijsvraag "Kom over de brug"
- 9 Nederlands Kampioenschap Maasheggenulechten 2026
- 10 PTT-voegeltelling 2025 Zolderopruiming 't Leger
- 11 Landschapsbeheer
- 12 Bloemetjes van hoop Scharrelkids op avontuur Kidspraat
- 13 De Groentjes Programma Insectenhotel
- 14 Oorwormen en de moestuin van De Ratel Forficula auricularia
- 15 Tuinvoegeltelling fotograferen Paddenstoelenexcursie Mariëndaal
- 16 Mijn Magische Maas- en Niersplek: Eckeltse Bergen
- 18 Vogelkijkdag Vogelasiel Bergen
- 20 In actie met korstmossen
- 21 In Memoriam Piet Smeets Maas Cleanup
- 22 Insect van het jaar 2026? Oplossing raadplaatje
- 23 Agenda IVN april - augustus 2026

Manie 157

Lente 2026

© IVN Maas en Niers

Een nieuw begin

René Elich, coördinator redactie MaNie

De lente is weer begonnen, de natuur maakt een nieuw begin. Maar niet alleen de natuur; ook de MaNie maakt in zekere zin een nieuw begin.

Misschien is het je opgevallen dat de MaNie iets anders oogt dan voorheen? Sinds MaNie 143 (zomer 2021) is ons clubblad een mooi glossy tijdschrift. Daar zijn inmiddels 14 edities van verschenen. De opmaak van het blad wordt gedaan door Andries Knevel. Hij was voor deze klus 'gestrikt' door onze toenmalige voorzitter Jan Wolters. Andries heeft het blad altijd met veel plezier opgemaakt en het resultaat mocht er ook zijn. Onze afdeling beschikt tegenwoordig over een ledenblad waarmee we voor de dag kunnen komen. Waarom dan toch die verandering?

Het bestuur en de werkgroepen van ons IVN vinden het belangrijk dat functies die door één persoon uitgevoerd worden een back-up/achtervang hebben. Ook Andries heeft er altijd op gewezen dat de productie van de MaNie wel erg kwetsbaar is zolang er maar één persoon is die het blad kan opmaken. Op zijn minst zou hij snel en soepel vervangen moeten kunnen worden in geval van ziekte of bij uitval om andere redenen. Binnen de werkgroep 'redactie' en enkele aanverwante werkgroepen zijn er trouwens meer eenpersoonsfuncties. Ook in die gevallen wordt actie ondernomen om de continuïteit te waarborgen.

De mooie opmaak van de MaNie wordt tot nu toe gemaakt met het programma 'InDesign'. Dat is professionele software voor de grafische vormgeving van tijdschriften, flyers en ander drukwerk. Het is een complex programma, dat zich bovendien slecht leent voor het werken met meerdere personen. Binnen de redactie is er niemand die het programma ook voldoende beheerst om de voortgang te kunnen waarborgen. Die situatie vraagt dus om een oplossing.

Het antwoord op de vraag hoe we de continuïteit kunnen versterken, hebben we gevonden bij 'Editoo'. Dat bedrijf is gespecialiseerd in de productie van clubbladen voor verenigingen en folders voor bedrijven. De huisstijl van de landelijke IVN-organisatie is door Editoo ontwikkeld en meerdere IVN-afdelingen werken met deze organisatie. Er is een algemeen raamwerk dat voldoet aan de landelijke IVN-huisstijl. Onderdeel van het contract is dat Editoo de MaNie ook gaat drukken. We hebben dus afscheid moeten nemen van onze drukker in Kleve.

Hoe gaan we nu te werk? In eerste instantie niet zoveel anders dan wat we tot nu toe deden. Kopij komt binnen bij de coördinator van de redactie (René). Hij doet de eerste controles, de eerste opmaak, en maakt de foto's bruikbaar voor de MaNie. Dan gaat de kopij nog naar de andere redactieleden ter controle. Daarna zet René de kopij/artikelen door op de server van Editoo.



Foto: IVN beeldbank

Andries en René verwerken die artikelen tot een mooie opmaak, met behulp van sjablonen (templates) die door Editoo speciaal voor ons zijn gemaakt. Ook personen met weinig grafische kennis kunnen op die manier vrij snel leren om het blad volgens de regels der kunst op te maken. Doel is dan ook om gaandeweg meer redactieleden te betrekken bij de grafische opmaak.

Nieuw – en wellicht in het begin nog wat onwennig – is dat de teksten en bijbehorende afbeeldingen moeten passen binnen de maten van de templates die door Editoo zijn aangeleverd. Dat maakt het wat minder flexibel dan de opmaak in InDesign en zou de creativiteit mogelijk enigszins kunnen afremmen. Maar gezien de kwaliteit van de bladen die we van andere afdelingen hebben gezien, zijn we ervan overtuigd dat ook in de toekomst de afdeling Maas en Niers over een fraai clubblad blijft beschikken.

Op basis van de kennis die we gaan opdoen met de eerste afleveringen van de "MaNie nieuwe stijl" gaan we kijken hoe andere redactieleden ingezet kunnen worden. Niet alleen bij de opmaak trouwens. Want ook de 'coördinator redactie MaNie' is momenteel een eenpersoonsfunctie.

Als redactie gaan we ons met plezier voor (meer dan) 100% inzetten om een mooie MaNie te blijven maken. En: wil je meewerken aan de MaNie, of heb je feedback, laat het gerust weten. Stuur een e-mail naar redactie.manie@ivn-maasenniers.nl.



Foto: IVN beeldbank

IVN Natuurgidsenopleiding 2026-2027: Iets voor jou?

Tekst: John van Himbergen; Illustraties: IVN-beeldbank

De zes IVN-afdelingen in de gemeenten Land van Cuijk, Gennep, Bergen, Mook en Middelaar, Venray en Horst aan de Maas starten eind augustus 2026 met een opleiding voor IVN-natuurgids. De IVN-Natuurgidsenopleiding (NGO) is bedoeld voor mensen die zich actief willen inzetten als natuurgids voor het IVN, als vrijwilliger voor de IVN-afdeling en zo anderen willen inspireren op het gebied van natuurbeleving in de breedste zin van het woord. Natuurkennis is niet vereist, wel passie voor de natuur. De NGO is een landelijk erkende opleiding voor en door vrijwilligers!

Wat leer je?

Je doet tijdens de NGO kennis en vaardigheden op om groene activiteiten te organiseren en te begeleiden, zoals bv. het opzetten en leiden van publiekswandelingen en excursies. Daarnaast leer je natuurgebieden in jouw buurt kennen en onderzoeken. Je doet daarbij kennis op over planten en dieren in samenhang met hun omgeving. Ook leer je hoe je jouw enthousiasme en beleving op een laagdrempelige manier kunt overbrengen op je publiek.

De opleiding bestaat uit 2 delen.

In het eerste studiejaar ligt de nadruk op:

- Het verkrijgen van basisnatuurkennis,
- Het ontwikkelen van gidsvaardigheden en
- Het leren hanteren van een palet aan werkvormen, je gereedschapskist.

In het tweede jaar kies je een aantal natuurcursussen uit het IVN-aanbod in de regio of online. Dit doe je als specialisatie, naar eigen interesse en in overleg met je coach. De coach is een ervaren IVN'er van jouw afdeling die je begeleidt over het hele traject. Samen met je coach ontdek je wat jou het beste past in de afdeling en als gids.



Afbeelding: IVN beeldbank

Na het eerste jaar ben je 'basisgids' en kun je bv. assisteren bij een excursie of een deel van een educatieve activiteit verzorgen. Na het tweede deel ben je natuurgids en organiseer je zelfstandig groene activiteiten. De deelnemers ontvangen na het eerste jaar een certificaat 'Basisgids' en bij afronding een landelijk erkend diploma IVN-Natuurgids.

Met welke tijdsbesteding moet je rekening houden, en wat leer je?

Op 29 juni 2026 is een introductiebijeenkomst van alle cursisten (en docenten) gepland. De opleiding tot basisgids duurt één studiejaar en loopt van eind augustus 2026 tot begin juli 2027. Verwachte tijdsbesteding: ca. 200 uur (+/- 5 uur per week). In deze periode krijg je theorielessen over natuur en didactiek (maandagavonden) en zijn er excursies, veldonderzoek en gidsvaardigheidsoefeningen in het buitengebied (zaterdagochtenden). Gedurende het 2e jaar kun je, afhankelijk van je interesses, via aanvullende cursussen in je eigen tempo werken aan verdere natuurinhoudelijke verdieping. Hiervoor staat ca. 100 uur gepland.

Wat kun je ermee?

Met dit diploma op zak kunnen de IVN-natuurgidsen bij hun IVN-afdeling met allerlei groene activiteiten aan de slag voor jong en oud.

De kosten voor de opleiding (basiscursus plus de ca. 100 uur vervolgcursussen) bedragen € 350,- exclusief IVN-lidmaatschap. Hiervoor krijg je de cursusmap en materialen die tijdens de opleiding worden gebruikt.

Om deel te nemen aan de opleiding moet je IVN-lid zijn; de kosten hiervan zijn € 25,- per jaar. Het landelijke IVN-blad Mens en Natuur krijg je gedurende je lidmaatschap 4x per jaar toegestuurd.

Deze opleiding is in eerste instantie bedoeld voor inwoners van de gemeenten Land van Cuijk, Gennep, Bergen, Mook en Middelaar, Venray en Horst aan de Maas, maar ook belangstellenden buiten deze regio kunnen zich aanmelden.

Op 7 mei 2026 wordt een informatieavond over de natuurgidsenopleiding georganiseerd. Hiervoor kun je je aanmelden via educatie@ivn-maasenniers.nl.

Inschrijven voor de natuurgidsenopleiding kan tot uiterlijk 14 mei met het aanmeldformulier. Vraag dit aan via educatie@ivn-maasenniers.nl.

Heb je nog vragen? Neem dan contact op met een van de cursuscoördinatoren: Rolf Boersma (rolf.boersma@ziggo.nl), John van Himbergen (educatie@ivn-maasenniers.nl) en Wim Koetsier (d.w.koetsier@kpnmail.nl).

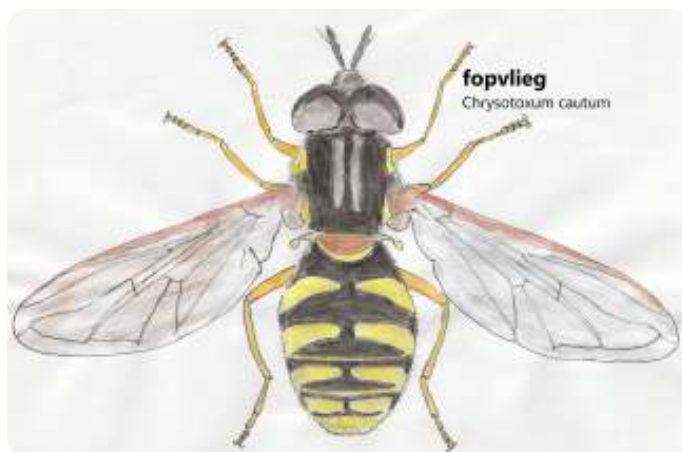
Wat een rare titel

Tekst en plaatjes: Peter Megens



Je kunt er niets van maken. Je ziet er geen barst van. Staat er wat? Een onzichtbare titel, maar er staat wel degelijk iets. Dat noemen we in de natuur camouflage. Met camouflageboots zie je de omgeving, zodat je bijna niet meer herkenbaar bent.

Neem als voorbeeld een gele krabspin die op een gele bloem zit. Vanuit het niets grijpt hij de nietsvermoedende bloembezoeker. Maar ook een spanrups, die eruitziet als een takje, is onzichtbaar voor een vogel. Camouflage lijkt op mimicry, maar camouflage betekent dat soorten een uiterlijk hebben waardoor ze opgaan in de achtergrond. Mimicry is een aanpassing waarbij een soort zijn uiterlijk gebruikt om een andere soort te kopiëren of te imiteren. Iedereen kent wel fopvliegen die heel erg lijken op wespen.



Ik zie regelmatig mensen naar vliegen slaan en schreeuwen, omdat ze denken dat het een stekende limonadewesp is. Een vogel “denkt” dat ook en de fopvlieg komt ermee weg. We kennen het, vooral bij dieren, maar ook planten maken gebruik van camouflage en mimicry. Een goed voorbeeld zijn de levende steentjes, planten die op stenen lijken. Mimicry komt veel voor bij bloemen. Denk aan de bijenor-chis die bijenvrouwtjes nabootst en zo mannetjes aantrekt. Die mannetjes paren met de bloem, gefopt, maar zorgen wel voor bestuiving. Er zijn passiebloemen die eitjes op hun blad nabootsen van vlinders. Zodat de vlinder “denkt”: het is hier al erg druk, “concurrentie”, ik zoek maar een andere plant op. Niet alleen dieren, maar ook planten houden zich bezig met liegen en bedriegen.

Een heel bijzondere plant werd in 2014 ontdekt in zuidelijk Chili, in het regenwoud van Valdivia, door Ernesto Gianoli. De plant was al bekend, maar hij merkte iets vreemds op. Hij zag één plant en toen hij goed keek, zag hij dat het er twee waren. Maar de blaadjes leken wel heel erg op elkaar.

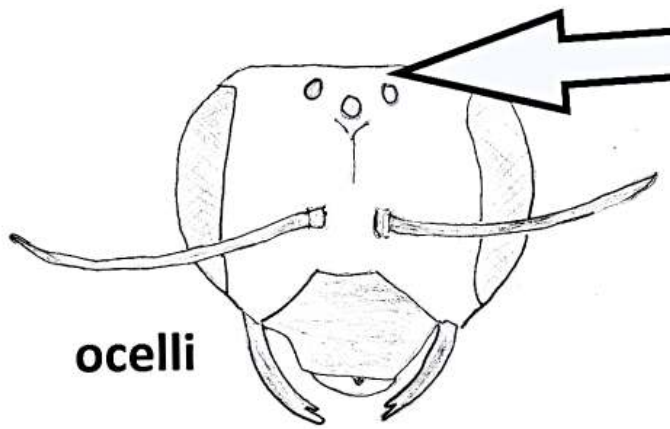
De klimplant {Boquila trifoliolata} kroop over de grond. Maar eenmaal in de andere plant omhoog geklommen, veranderde zijn blad in dat van zijn gastheerplant. Hij geloofde zijn ogen niet. Pas toen hij het gebied helemaal had uitgekamd, besepte hij dat alle Boquila dit trucje beheerste.



Boquila klimt in bomen en struiken en past zijn bladvorm aan die van de waardplant aan. Camouflage, mimicry! Boquila wordt onzichtbaar, en wel zo dat niemand dat eerder was opgevallen. Bij Boquila is zelfs waargenomen dat hij in drie verschillende planten groeide en ze alle drie nabootste. Er zijn zelfs claims dat de liaan het blad van kunstplanten kan imiteren, maar het onderzoek waarop deze bevindingen gebaseerd zijn, heeft een te zwakke wetenschappelijke basis. Waarom de plant dit doet, is nog een raadsel. Maakt hij zich zo onzichtbaar voor bladeters? Niemand die het nog zeker weet. Maar ook de vraag: hoe doet hij het? is nog onbeantwoord. Biologen zijn druk met die vraag bezig. Maar verder dan vermoedens zijn ze nog niet gekomen.

Waarnemen

Een van die vermoedens is dat de plant ziet! Onzin, is de algemene opvatting. We bedoelen hier ook niet het “zien” zoals bij dieren, maar een vorm van waarnemen. Een plant heeft geen mond, maar kan wel eten, heeft geen neus, maar kan wel alarmstoffen waarnemen, heeft geen oren, maar in Israël is er een plant die hommels kan horen. Al het leven stamt af van cyanobacteriën en die reageerden al op licht en donker. Ook een vorm van waarnemen: “zien”. Al in 1905 was er een onderzoek naar plantspecifieke ocelli. Dat is al snel in de vergetelheid geraakt. Maar tegenwoordig weer volop in de belangstelling, zeker na de ontdekking van Boquila. Ocelli kennen we van insecten; dat zijn lichtgevoelige puntogen boven op hun kop. Insecten kunnen met ocelli geen beelden zien, maar gebruiken ze om veranderingen in lichtintensiteit en beweging te detecteren. Ze kunnen het verschil zien tussen licht en donker, en de ocelli helpen bij de oriëntatie en stabilisatie van het lichaam. Dit stelt ze bijvoorbeeld in staat om hun positie ten opzichte van het zonlicht te bepalen, wat belangrijk is voor navigatie.



Zien kan op veel manieren. Een vleermuis is blind, maar ziet wel. Haaien en roggen, maar ook het vogelbekdier, kunnen elektrische velden waarnemen. Er zijn cellen {eiwitten} op planten gevonden die lichtgevoelig zijn en ongeveer hetzelfde werken als de ocelli op insecten. Planten groeien immers naar het licht. Maar ook de tijd van uitlopen, bloei en bladval is aan de hoeveelheid licht gebonden. Ze hebben daarmee een soort interne klok. Uit de kleur van invallend licht kunnen planten opmaken of ze snel moeten gaan groeien om hun concurrentie de baas te blijven. Bladeren, maar ook bloemen draaien met de zon mee. Denk eraan dat planten gevoelig zijn voor een breder lichtspectrum dan mensen. Planten reageren ook op ultraviolet- en infraroodlicht, iets wat mensen niet kunnen waarnemen. Ook wortels schijnen voor licht gevoelig te zijn. Ze groeien in ieder geval van het licht af. Het schijnt dat een plant licht vervoert naar de wortels. De wortelpuntjes zijn daar gevoelig voor. Wortels groeien niet alleen maar verticaal, maar ook horizontaal. Dat proces wordt door licht gestuurd. Want waarom groeien niet alle wortels alleen maar recht naar beneden? Als de zwaartekracht de enige factor is voor wortelgroei, zou dat het geval zijn.

Raadplaatje

Wat zien we hier?

De oplossing staat elders in deze MaNie.



Vermoedens

Een ander vermoeden zijn bacteriën. Ook planten zitten vol met bacteriën. Ook binnen in het blad. De gedachte is dat er bacteriënuitswisseling is als ze elkaar naderen. Is dit een gek idee? Nee, het is bekend dat planten, net als dieren, samenleven met veel microben. Waaronder ook bacteriën. Deze microben zijn specifiek voor een plant. Een plant geeft via zijn zaad honderden microben door aan het nieuwe ontkiemende plantje. Deze microben zorgen dat de plant beter water en mineralen kan opnemen, de mycorrhiza. Bacteriën die leven in de plant zorgen o.a. voor weerbaarheid tegen ziektes. Er wordt onderzoek gedaan naar het geven van microben aan planten om ze weerbaarder te maken. Zou Boquila bacteriën kunnen uitwisselen? Er zijn plantengallen die ontstaan doordat een insect bacteriën inbrengt in het plantenweefsel. En vervolgens gaat de plant een totaal ander weefsel produceren. Denk aan de wortelknolletjes van vlinderbloemigen. De wortelknolletjes worden gevormd onder invloed van bacteriën, die in deze knolletjes in symbiose met de plant leven. Zou Boquila met overdracht van bacteriën het plantendna veranderen?

Of planten kunnen waarnemen, is een vraag voor de wetenschap. Ik las ooit een quote: "Elk levend wezen moet zich bewust zijn van zijn leefomgeving!" Dat wil zeggen zijn vijanden/vrienden kennen. Weten waar voeding/water zich bevindt. Ooit zijn zelfstandige cyanobacteriën elkaar gaan helpen. Ze deelden voedsel, ze beschermden elkaar. Die samenwerking leidde tot de meercellige. Tot op de dag van vandaag werken soorten samen. Bewust van hun leefomgeving! Ze moeten hun omgeving kennen om te overleven. Wie knaagt er aan mijn blad en hoe moet ik reageren? Mooi om mee te eindigen: "Wees bewust van je leefomgeving!"



Pinksterbloem (foto: Bennie Musters)

Uitslag prijsvraag is bekend "Kom over de brug"

Tekst en foto's: Natascha Bakker

Op 14 februari 2026 mochten René Elich en ik op bezoek bij Miriam Pietz en John Toonen in Afferden, de winnaars van een toch wel lastige prijsvraag. Met 8 goede antwoorden hadden ze er maar 1 niet goed geraden: brug (E) naar de speeltuin bij het Reindersmeer. En die was ook superlastig! We hebben hen gelijk geïnterviewd om meer inzicht te krijgen in wie zij zijn. Wat we in elk geval weten, is dat zij een uitstekende gebiedskennis hebben en dat zij goed kunnen samenwerken.

Hoe vonden jullie deze puzzel?

"Keileuk! Het was een originele prijsvraag en we vonden dat de redactie tijd en moeite had gestopt in het aflopen en fotograferen van al deze bruggen. Dat verdiende gewoon een reactie. En ook gewoon leuk voor de redactie als er iets wordt ingezonden." De redactie kan dit bevestigen!



Hadden jullie een tactiek?

Nee, je komt op zoveel plekken. Je moet het gewoon samen doen! Er was een discussie over die foute brug. John wist gewoon zeker dat het een bruggetje op het NATO-terrein was. Miriam: "O wee als het niet goed is!" Gelukkig stond dit missertje niet in de weg van het winnen van een mooie prijs. Het boek 'Muizenleven' van Eva Meijer werd enthousiast ontvangen!

Hebben jullie iets met bruggen?

John: "Eigenlijk niet; bruggen zijn functioneel en een noodzakelijk iets".

Miriam: "Ja! Het verbindt".

Vertel eens wat jullie voor het IVN doen

John is, vooral in de winter, veel bezig met de landschapsbeheergroep. Dan werken ze elke zaterdag aan het onderhoud en beheer van diverse landschapselementen. Deze hele leuke groep geeft hem veel energie. Daarnaast besteedt hij veel tijd aan amfibie- en reptielentellingen en samen met Miriam de vogeltelling. Miriam heeft een tijdje geleden een paar stappen teruggezet in haar werkzaamheden voor het IVN. Ze is echter nog betrokken bij de paddenstoelenwerkgroep en werkt mee met de paddenstoeleninventarisatie. Dit doet zij in het gebied Esven, Broedersbos en Bleijenbeek. Samen willen ze investeren in hun kennis en de overdracht daarvan. Ze hebben zich dan ook opgegeven als begeleider voor de natuurgidsencursus en docent natuurbelevingscursus. Ze hopen deelnemers te helpen in het krijgen van binding met hun omgeving en de ogen van anderen te openen voor al het moois dat de natuur kan bieden. Ze vinden de diversiteit binnen het IVN en al die vrijwilligers die hun steentje bijdragen ook zo mooi.

Waar is de passie voor de natuur begonnen?

Voor beiden begon dat als klein kind. Miriam herinnert zich hoe de liefde voor de natuur via haar opa en moeder werd overgebracht. Ze hadden geen auto en brachten veel tijd door in de bossen en heidegebieden in Bergen. John groeide op aan de Picardie en hing rond bij de Niers en zag daar de vissen, egels, zwemmende ratten en nog veel meer. Zijn moeder was de dochter van een jachttopziener. Ze zeggen allebei dat de natuur gewoon zo mooi is en energie geeft. Het houdt je gezond! In de natuur is alles met elkaar verweven, maar we weten zo weinig over het functioneren van het ecosysteem. In het voorjaar komt alles tot leven: dit is een groot wonder! Miriam vult aan dat de natuur warmte geeft en niets van haar vraagt. Zij zegt heel mooi: "Ik kan mezelf zijn."

Oplossing prijsvraag "Kom over de brug"

Foto's in MaNie 156 (Herfst/Winter 2025), pagina 12.

- A: Over de Kendel – Duits lijntje
- B: IVN 't Leger Gennep
- C: Highlanderbridge Gennep
- D: Brug kasteel Well
- E: Bruggetje naar speelbos Reindersplas
- F: Brug Leukermeer
- G: Brug over kanaal bij sluis Reindersplas
- H: Uitloop Kroonbeek bij Milsbeek
- I: Eckeltsche Beek

Nederlands Kampioenschap Maasheggenvlechten 2026

Tekst: Natascha Bakker; Foto's: Natascha Bakker, Bennie Musters

Op 8 maart 2026 vond het 20ste Nederlands Kampioenschap Maasheggenvlechten plaats. Het was een prachtige, zonnige dag en het evenement trok mede daarom veel bezoekers. Wat was het druk met ruim 6000 bezoekers! Al 20 jaar vindt dit evenement plaats ergens tussen Vierlingsbeek en Cuijk en je kunt de Gouden Hiep winnen!

Ik hoor je al denken: wat is een Hiep? Het is een traditioneel handgereedschap, vergelijkbaar met een stevig snoeimes of hakmes, en het wordt nog steeds gebruikt!



Een hiep

Maasheggen bestaan uit meidoornheggen die een grote bijdrage kunnen leveren aan de biodiversiteit en dienen als natuurlijke veekering. Ze zijn ook stekelig (even gecontroleerd). Het maasheggenvlechten is een eeuwenoud ambacht en heeft echt nieuw leven gekregen m.b.v. dit kampioenschap.

De deelnemers hebben dan ook goede handschoenen aan en dragen oogbeschermers. Volgens de passerende EHBO hadden ze welgeteld 2 pleisters uitgedeeld.

Als je ziet hoeveel er van de heggen afgaat en hoeveel er wordt gekloofd dan is het verrassend dat zoveel heggen het overleven. Bijzonder!

Dit jaar waren 47 teams aan het kappen, snoeien, zagen en vlechten. IVN Maas en Niers werd met twee teams vertegenwoordigd: De Knoestige Klungels en De Gouden Hiep.



De Knoestige Klungels schieten al goed op.

En zoals je hieronder kunt zien heeft dat laatste team de Gouden Hiep ook nog gewonnen! Na ruim 15 jaar vlechten met teams in verschillende samenstelling gaan John en Bennie er met de winst vandoor. Van harte gefeliciteerd met deze mooie prestatie!



Team 'de Gouden Hiep' wint 'De Gouden Hiep'!

Landschapsbeheer

Tekst en foto's: John Toonen, Jos Ballast

Het afgelopen seizoen is de landschapsbeheerwerkgroep weer iedere zaterdag bezig geweest. Half maart is het einde van het seizoen; hier een selectie uit de vele projecten.

Eckeltse Bergen

Vorig jaar, op 29 november, was het een prachtige ochtend op de Eckeltse Bergen. Er is ontzettend veel werk verzet.

Poel Broedersbos SBB

Op 26 januari waren we ook weer druk bezig om de natuur klaar te maken voor het nieuwe jaar: opslag verwijderen. Er is weer geweldig gewerkt vandaag. In september gaan we terug om de oevers te maaien en verder opslag en bramen uit te steken.

Knotwilgen knotten bij zorgboerderij De Vlammert

Op 7 februari waren we bezig bij zorgboerderij De Vlammert. We hadden veel geluk met het weer en dat maakte het weer een perfecte werkdag en een leuke plek om te zijn. Ook waren er acht jeugdleden mee geweest; die vonden het ook heel leuk.



Knotwilgen knotten aan de Niers bij het Genneperhuys

Op 11 februari een grote klus met het knotten van een grote wilg aan de Niers bij het Genneperhuys.

Vogelven Gennepe

Op 14 februari weer fantastisch werk geleverd bij het Vogelven in Gennepe. De gemeente Gennepe gaat op ons aanraden een projectsubsidie aanvragen bij de provincie voor het onderhoud van een aantal poelen.



Duvelskuul

Zaterdag 21 februari hebben we met de landschapsbeheerwerkgroep de werkzaamheden in de Duvelskuul afgerond. In het najaar van 2025 zijn we daar al 2 ochtenden geweest. De waterstand was toen erg laag en we konden op de drijfijl werken die tegen het paraboolduin aan ligt. Een kleine strook tegen het duin aan moesten we nog doen. Dat is gelukt; de waterstand is nu al mooi toegenomen en je kon al niet meer op de drijfijl. We hebben echt alle opslag van berken en dennen kunnen verwijderen! Dat is ons nog nooit helemaal gelukt. Dus de komende jaren is daar geen onderhoud meer nodig, omdat we ook alles konden uitsteken.



Bloemetjes van hoop

Tekst en foto: Myriam van Breevoort

We mochten een excursie verzorgen voor een klas Oekraïense kinderen. Het werd een bijzondere ochtend. De kinderen keken hun ogen uit in ons clubhuis. Ze waren allemaal zeer geïnteresseerd en deden goed mee met ons "winter-thema".

We zetten een klein vaasje met sneeuwkllokjes op tafel, bloemetjes van hoop... Wij leerden de woorden uit hun taal en zij die van ons. We lazen een lief gedichtje voor en de kinderen tekenden het sneeuwkllokje na. Er werd ook nog geleerd over eekhoorn en egel, winterrust en winterslaap.

Na een korte pauze met limonade en een stukje fruit gingen we naar buiten. Natuurlijk naar het Vertelbos. Daar keken we naar de kromme takken en dikke knoppen van de eiken rondom.

Terug bij ons clubhuis sloten we de ochtend af met het maken van een vogeltje van boomschijfjes. Een leuk aandenken voor de kinderen aan deze mooie ochtend. De leerkracht zei dat hij wel elke week naar ons toe wilde komen. Wat een mooi compliment voor onze schoolgidsengroep!



Scharrelkids op avontuur

Tekst en foto's: Myriam van Breevoort



Van november tot en met maart is het op de 2e woensdagmiddag van de maand "Scharrelkidsmiddag". Kinderen komen kennismaken met IVN Maas en Niers. Daarna kunnen ze, als ze dat willen, lid worden van de Groentjes.

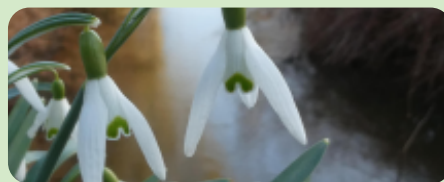
In februari waren we binnen en buiten. Buiten ontdekten we een vlinder en een paddenstoel in de winter. De kinderen leerden van ons dat van deze vlinder alleen de mannetjes kunnen vliegen. Het vrouwtje niet, omdat het geen vleugels heeft. De mannetjes vinden de vrouwtjes omdat ze een lekkere geur afscheiden die de mannetjes goed kunnen ruiken.

Aan een eikentak zagen we een mooie gele trilzwam; die valt wel op!

Onderweg namen we takken mee, die in het clubhuis werden omgetoverd tot leuke poppetjes. Tenslotte werden er grote dennenappels met vet en zaadjes ingesmeerd om thuis op te hangen. Allemaal goed opletten of je de vogeltjes kunt herkennen die ervan komen eten!

Kidspraat

Woensdagmiddag 13 januari, met de scharrelkids aan het struinen. In de schaduw ligt nog een restje sneeuw.



- Komt er een jongetje met een handje sneeuw naar mij toe. "Weet je wel dat sneeuw van water gemaakt is?", zegt hij. Zo mooi, die verwondering!
En dan hebben we het nog even over hoe bijzonder water is. In zijn warme handje verandert de sneeuw weer in water.
- We staan te kijken bij de kerkuilenkast in de kapschuur. Jos vraagt aan de klas of ze weten wat een schotel is. Antwoord van een van de kinderen: "Ja, een ovenschotel!"
- Een Groentje vraagt tijdens een van onze struintochten: "Waarom is het toch altijd zo leuk in het Vertelbos?"
- Een kleuter kijkt heel sip naar een sneeuwkllokje. Het bloemetje hangt omlaag en dat vindt ze "zo zielig....."

De Groentjes

Programma april – augustus 2026

Groentjesleden ontvangen extra informatie in de week voorafgaand aan elke activiteit. Meedoen? Dan graag aanmelden per e-mail: groentjes@ivn-maasenniers.nl



Zondag 17 mei 10:00-12:00u.

Biodiversiteit, 100 soorten zoeken rondom ons clubhuis.



Zaterdag 11 april 14:00-16:00u.

Bomen herkennen, bloesem en vruchten.

Naar de appelboomgaard bij Frank in Siebengewald.



Zaterdag 6 en/of zondag 7 juni.

Nationale IVN-slootjesdagen.

Nadere info volgt nog.

Zaterdag 22 augustus: Op de laatste zaterdag van de zomervakantie organiseren we voor de Groentjes een **dag van 12 uur natuur!** Het begint om 9:00 uur en we eindigen om 21:00 uur.

Er is een mooi programma in de maak. Hier vast een tipje van de sluier:

- Helpen bij het Vogelasiel
- Pannenkoeken eten
- Een voorstelling van verteltheater "de Rode Maan" onder de kap-schuur

Meedoen? Dan uiterlijk 30 juni aanmelden via groentjes@ivn-maasenniers.nl



foto: Shutterstock

Insectenhotel

Tekst en foto's: Myriam van Breevoort

Op een mistige zondagmorgen kwam er een grote groep Groentjes naar het clubhuis. We liepen over het oude NA-TO-kamp richting insectenhotel.

Onderweg werd het ouderwetse spel boompjewisselen gedaan, om warm te worden. Bij het insectenhotel telden de kinderen de door de bijtjes dichtgemetselde gaatjes. Het waren er maar liefst 88. De som werd gemaakt: $88 \times ongeveer 4 = ?$; in het voorjaar vliegen er wel 352 nieuwe bijtjes uit!

Weer terug in het clubhuis zelf aan de slag. Gevuld met bamboestokjes, hooi en dennenappels werden lege conservenblikjes veranderd in kleine hotelletjes.

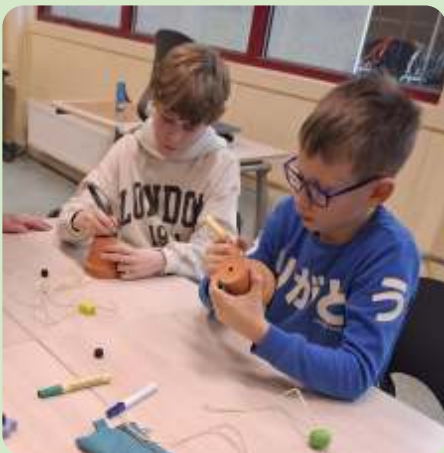


Oorwormen en de moestuin van De Ratel

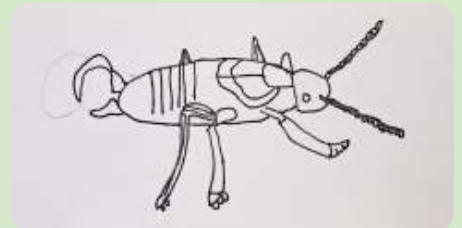
Tekst en foto's: Myriam van Breevoort

Basisschool De Ratel heeft sinds enkele schooljaren moestuinbakken bij de school. IVN Maas en Niers heeft ze op weg geholpen onder leiding van onze moestuincoach Jan Wolters. Nu gaan de moestuinouders op eigen kracht verder met dit mooie project.

Kinderen van groep 5 leren alles over groente en fruit. Hoe het groeit en bloeit en wat je er allemaal voor moet doen voordat je er iets gezonds en lekkers mee kan maken. Ze werken iedere dinsdag in kleine groepjes in hun moestuintjes.



Forficula auricularia De oorworm



Oorwormen zijn kruipende insecten. Ze hebben vleugels, maar ze vliegen bijna nooit. Op YouTube staat een mooi filmpje van een oorworm die wel zijn vleugels uitvouwt en wegvliegt:

National Geographic --- Earwings are origamic-like---

Overdag verstoppen oorwormen zich maar in de schemering en 's nachts komen ze tevoorschijn om voedsel te zoeken. Omdat ze gevoelig zijn voor uitdroging blijven ze in een vochtige omgeving. Ze zitten dan ook vaak onder stenen en stukken boomschors. Ook planten zijn goede schuilplaatsen, zoals tussen bladeren of in zaaddozen. Oorwormen zijn alleseters en in de winter houden ze een winterslaap. Ze graven een holletje in de grond of verbergen zich in scheuren in bomen.

Het vrouwtje beschermt haar eitjes en door ze te likken zorgt ze ervoor dat deze niet uitdrogen. We noemen dit "broedzorg" en er zijn niet veel insecten die dit doen. Er worden enkele tientallen eitjes gelegd en daar komen dan mini-oorwormpjes uit: nimfen. Na ongeveer 5 keer vervellen zijn ze uitgegroeid tot een volwassen oorworm en leven ze nog ongeveer een jaar.

Omdat niet alleen mensen maar ook allerlei beestjes van de moestuinplanten houden, hebben we de kinderen geleerd over het nuttige beestje "de oorworm". Als schuilplaats voor de oorworm hebben ze allemaal een zogenaamde oorwormpot gemaakt om in de moestuin te zetten of te hangen.

Een oorwormpot maak je zo:

Je neemt een terracottabloempot en vult hem met een bosje hooi of stro. Je bindt het bosje met een stuk sisaltouw vast en trekt het touw door het gaatje naar boven. Je tekent of schildert iets leuks op de pot en doet nog een gekleurde kraal aan het touw. Zo ziet het er ook nog leuk uit. De oorwormen kunnen als het te warm en droog is in de pot gaan schuilen, want ze houden van vochtig en donker.

Oorwormen zijn niet giftig en kunnen ook niet steken. Ze hebben daarom dus ook veel vijanden. Eksters, koolmezen, gaaien en spreeuwen eten veel oorwormen. Maar ook spinnen, zoogdieren en amfibieën doen dat. De oorworm kan wel knijpen met de aanhangsels, maar je kunt dit bijna niet voelen. Ze zijn niet krachtig genoeg om door onze huid heen te dringen.

Oorwormen kruipen in het najaar in de grond om te overwinteren en komen in de eerste helft van de maand mei weer tevoorschijn. Dan kruipen ze langs boomstammen omhoog op zoek naar voedsel, bijvoorbeeld luizen!

Zoals gezegd moeten de oorwormen een vochtige omgeving hebben. Als je zelf een schuilplaats maakt, gebruik dan een potje van steen. Een plastic pot warmt veel te snel op. De terracottabloempotten zijn er ideaal voor. Vul de pot goed met stro of hooi en hang in elke boom of struik je eigen oorwormhotelletje. Dan kunnen de oorwormen daar overdag in slapen en hoeven ze niet telkens de lange weg af te leggen op zoek naar een schuilplaats.

Tuinvogeltelling fotograferen

Tekst: René Elich

De fotografiewerkgroep had bedacht dat het wel leuk zou zijn om in het Nationale Tuinvogeltellingweekend de vogels te fotograferen, in plaats van ze te tellen. Blijkbaar is het niet goed gecommuniceerd met de vogels, want er kwamen niet veel vogels voor de lens. Of zouden de vogels camera-schuw zijn? De vogels bij René Woolshot hadden als excuus dat er een sperwer in de tuin aan het jagen was. Verder een lijstje met de aantallen in 2026.



Staatmees (foto: René Woolshot)

Nationale tuinvogeltelling 2026				
Landelijk		Top 10	Gemeente Gennep	
Koolmees	273.142	1	Huismus	393
Huismus	257.870	2	Koolmees	373
Pimpelmees	197.544	3	Pimpelmees	283
Merel	141.504	4	Merel	157
Vink	123.504	5	Houtduif	132
Kauw	119.189	6	Vink	130
Houtduif	87.038	7	Roodborst	119
Spreeuw	85.457	8	Ekster	101
Ekster	84.972	9	Kauw	84
Roodborst	79.394	10	Turkse tortel	55

Bron: vogelbescherming.nl



Pimpelmees (foto: René Elich)

Een paddenstoelenexcursie in Mariëndaal

De redactie heeft een mooi stuk ontvangen van Elma Burg, onze paddenstoelenspecialist. Ze beschrijft hierin uitgebreid welke paddenstoelen ze op 29 november 2025 tijdens een wandeling in Mariëndaal allemaal tegenkomen.

Helaas is het niet mogelijk om dit verhaal in deze editie van de MaNie op te nemen, maar we willen het ook niet laten liggen tot het eind van het jaar. Daarom plaatsen we het volledige stuk, inclusief de meegestuurde foto's, op onze website.



A.auricula-judae (echt judasoor)



P.stipticus (scherpe schelpzwam)

Door mee te kijken met de lopers leren we Nederlandse en Latijnse namen van de paddenstoelen kennen. Waar je de verschillende soorten tegenkomt en hoe ze er dan, ongeveer, uitzien. We lezen over paddenstoelen die de natuur opruimen. Maar ook dat er heel veel verschillende soorten zijn en je er waarschijnlijk vele over het hoofd ziet. Veel leesplezier op de website.

MIJN MAGISCHE MAAS- EN NIERSPLEK

De Eckeltse Bergen

Tekst en foto's: Ger Frenken

Mijn leven lang doorkruis ik al het fantastische Maasduinenlandschap en dan wordt me nu gevraagd mijn magische plek te beschrijven. Daar zijn er vele van, denk aan de Hamert met het Geldersch-Nierskanaal of het Vorstengraf met naastliggend Pikmeeuwenven. Putjesberg in Well is ook zo'n plek, of de Spring-, Mijnen- of Munitieberg in de Bergerheide, met aan de voet het Lelyven en het Wolfsvan en met zicht op het Reindersmeer.

Wat heb ik hier vaak op de top gestaan, al in mijn kindertijd in de zestiger jaren, toen er nog munitie uit WO II door de EOD tot ontploffing werd gebracht. Ik herinner me de zware knallen nog, die tot in wat nu Nieuw Bergen is, te horen waren. Van mijn ouders mocht ik er toen eigenlijk niet komen. Net als bij de Duvelskoel op landgoed Bleijenbeek, waar we later rondstruinden. Daar moesten we op letten dat jachttopzichter Laarakker je niet snapte, want nog tot de jaren zeventig was de Duvelskoel strikt verboden terrein, voorbehouden aan waterwild en de jacht van de hoge heren. De ruïne Bleijenbeek had ook toen al wat magisch, overwoekerd als het kasteel van Doornroosje. Ook nu nog kun je hier je gedachten de vrije loop laten over wat zich hier door de eeuwen allemaal heeft afgespeeld. Wat een voorrecht om in mijn Limburgs Landschap tijd bij te hebben mogen dragen aan de consolidatie van deze landmark en wat goed dat er bewust gekozen is voor behoud van de ruïne en niet voor herbouw van het kasteel.



Mijn denkbeeldige reis voortzettend, kom ik dan in de Boswachterij Bergen met het Broedersbos, het Esven, de Zevenboom, hoge duinen met uitkijktoren en dan het Quin. Het uitzicht vanaf de duintop over 't Quin heeft iets oorspronkelijks, zuivers en puurs. De naam alleen al spreekt tot de verbeelding en heeft Latijnse wortels. Afgeleid van Quintus (=vijfde) geeft dit aan dat het hier om een vennencomplex van wel vijf vennen gaat.

Via het Langeven en het Heijderbos kom ik uit bij het voormalige Maria Roepaan-terrein met het prachtige Zevenmorgenziep, ook weer voor menigeen zo'n magische plek, nog net in de Maasduinen op de rand van het Niersdal.



Het zicht vanaf de Looiseweg over de Niers op de Zelderse Driessen is met wisselende waterstanden altijd weer fascinerend. Met regelmatig veel watervogels en vee in de weilanden vormt het een typisch pastoraal landschap.

Via het Rijkswald en het Koningsven kom ik tenslotte op de Sint Jansberg en nog noordelijker op de Mookerheide, met uitzicht over het Maasdal en het land van Cuijk.

Geen Maasduinen meer, maar spectaculaire natuurgebieden op de stuwwallen uit de voorlaatste ijstijd.

Op mijn tocht naar het noorden heb ik de Maas links laten liggen, maar terug naar Bergen vanuit Mook: gelegenheid genoeg om nog wat memorabele plekken aan te tippen. Om te beginnen in het mooie Maasdal bij Mook met relictven van eeuwenoude Maasheggen. Een heggenlandschap dat smeekt om hersteld te worden in oude glorie. Middelaar, Gebrande Kamp, Gennepershuis met Maaskemp, wat een weelde aan belangwekkende historische plekken hebben we toch in ons werkgebied en dan moet ik nog van Gennep naar Bergen. Ook hier een op veel plekken nog landschappelijk zeer fraai gebied, al wordt plaatselijk wel de noodzaak gevoeld om tot herstel van het oude heggenlandschap te komen, zoals bij het Zuidereiland en ter hoogte van Hengeland, maar ook in het gebied van de Heukelomse Beek tot bij Well.

Met het Heukeloms Beekdal bij Bergen ben ik trouwens weer kort bij huis, een natuurgebied met een keur aan bloemrijke hooilanden, waar je in mei en juni je botanische hart kunt ophalen: koekoeksbloem, moeraskartelblad, blauwe knoop en gevlekte orchis, om maar eens enkele sieradjes te noemen.

Maar wat is nu mijn meest magische plek? Stilaan kom ik weer korter bij huis en als ik dan thuis uit het raam kijk, weet ik het: de Eckeltse Bergen met de bossen, weiltes, akkers en vennen, pal voor mijn deur. Wat een rijkdom; bijna dagelijks raven overvliegend of roepend vanuit een boomtop. 's Avonds de kerkuil in de kapschuur, bosuil roepend, met jaar op jaar jongen in de kast en ja, ook de oehoe meldt zich regelmatig in de avondschemering met z'n ge-oehoe. En wat te zeggen van mijn dagelijkse rondje door de Eckeltse Bergen op de fiets met onze Friese Stabij, Friso.



Oververzone van nieuw ven met veel grote wederik

Iedere keer weer verrassend wat we aantreffen op het ven achter de veldschuur van het Limburgs Landschap. Vanaf het vroege voorjaar klinkt er het gehinnik van de dodaars. Verleden jaar zaten er wel 3 paartjes. Veel krakeenden en kuifeendjes, maar ook slobben en wintertalingen en soms enkele zomertalinkjes. De laatste jaren ook weer meer wilde eenden. Blauwe reigers vanuit de kolonie in het Bargapark op steenworp afstand vinden er een rijke dis. Daar zullen zeker rugstreeppadjes bij zitten, alhoewel het ratelende geluid op vochtige voorjaarsavonden er niet minder op wordt. Een verdragend fascinerend geluid, dat dan vanuit ons erf goed te horen is, waarbij ik me dan zomaar in een groot borrelend moerasgebied kan wanen. Het geluid lijkt wel enigszins op dat van de nachtzwaluw later in het jaar. Op warme avonden horen we die vanuit onze slaapkamer. Mooi ook om te zien hoe ze boven de natuurakkers jagen op insecten. Graanakkers met veel akkerkruiden als klaproos, korenbloem, kamille en ook bolderik. In de ruige natuurweiltes met braamstruweel broedt naast roodborsttapuiten ook sinds enkele jaren de grauwe klauwier. Schitterend om te zien hoe de oudervogels hun uitgevlogen jongen nog een tijdje voeren. Grote lijster, zanglijster, maar ook merel en wielewaal maken met hun prachtige zang mijn fietstocht in mei door de bossen tot een waar genot.



Roggeakker met korenbloem, bleke klaproos en bolderik



Ik fiets dan ook regelmatig door tot de buitenrand van het gebied en dan voort over de hoge duinen met een wijs uitzicht over de Ceres-ontginning. Altijd weer spannend wat je boven de velden aantreft als ik mijn verrekijker pak. Reeën, haas of op deze winterdag misschien een blauwe kiek? Nee, maar wel een grote groep kol- en rietganzen. Niet zo zeldzaam meer, maar het blijft indrukwekkend, de jaarlijkse ganzentrek. In het voorjaar en de herfst is de kans op kraanvogels op trek en ook wel eens pleisterend, hier niet denkbeeldig. Zo spotte ik op mijn ronde vandaag (19/2/26) een groep van 52 majestueus overvliegende 'kroekranen', zoals we ze hier noemen, met hun typisch getrompetter. Op dat moment wist ik het zeker: vandaag is dit mijn meest magische plek van Maas en Niers.



Dennenbos met ruwe berk en zomerek

Traditionele Vogelkijkdag Vogelasiel Bergen

Tekst: Miriam Pietz; Foto's: Bennie Musters, Miriam Pietz

Een jarenlange traditie van het "Vogelasiel Bergen" is het organiseren van een vogelkijkdag op de laatste zaterdag van het jaar, in samenwerking met IVN Maas en Niers. Het is een mooie traditie, waar ook veel animo voor is. Jarenlang werd er met een boot over de Maas gevaren bij Well en uitgekeken naar wintergasten.

Nu de boot echter uit de vaart is genomen, moest er naar een alternatief worden gezocht. In mijn ogen is dat zeker gelukt met een busreis naar de Millingerwaard en Ooijpolder, met als lokkertje de spectaculaire vliegende deur, de zeearend. Er waren 2 opstapplaatsen, namelijk in Nieuw-Bergen en Ottersum. Voor € 15 mag je mee en krijg je zelfs koffie/thee/fris en een lunch bij "De Hazelaarshof" in Kekerdom. Dan blijf je toch niet thuis maar ga je meteen boeken.

Zaterdag 27 december vorig jaar stonden we in een dikke winterjas en met een verrekijker om de nek in het zonnetje te wachten bij de eerste opstapplaats, Den Asseldonk in Nieuw-Bergen. Er was rond 9.00 uur echter geen bus te bekennen; die stond defect met een grote plas vloeistof aan de onderzijde, op de parkeerplaats bij de touringcaroperator. Er werd een vervangende touringcar geregeld; dit zou zeker een half uur duren. Geen probleem, bij Den Asseldonk was het café open, zodat we daar gezellig en vooral warm binnen konden gaan zitten. Het was buiten onder nul met een koude, snijdende wind en voelde ondanks het zonnetje toch wel winters aan. Ger Frenken reed alvast naar de volgende opstapplaats, de Old Inn in Ottersum, waar ook een groep stond te wachten in de kou, niet wetende dat ze daar nog wel wat langer zouden staan dan gepland. Om de tijd te overbruggen is deze groep gaan wandelen bij de Zevenmorgensiep.

De sfeer zat er goed in toen we met de vervangende bus wegreden naar Kekerdom. Onderweg daar naartoe verdween jammer genoeg het zonnetje en kwam er koude mist voor in de plaats, wat het zien van vogels duidelijk verminderde.

De aankomstlocatie "De Hazelaarshof" is een mooie locatie. Een boerderijwinkel met achterin een grote, gezellige ingerichte woonkamer met voldoende zitplekken, waar we werden getraakteerd op koffie/thee/fris met een stroopwafel. Ik kan het niet laten om in de boerderijwinkel te snuffelen en mijn ogen vielen al snel op de kleine, ronde salmiakdropjes, genaamd beverkeutels. Mijn vriendin komt uit Schotland en daar kent men geen drop. Als ze naar Nederland komt, neemt ze steevast drop mee naar huis. Deze beverkeutels zijn een cadeau voor haar. Mijn vriend John begon al hard te lachen toen hij dit zakje zag; die zijn véél te klein voor echte beverkeutels...



Uitleg Ooijpolder

Het wordt tijd om op stap te gaan, richting de vogelkijkhut via de Millingerwaard. Ger Frenken legt bij het infobord uit hoe het gebied zich in de afgelopen tien jaren heeft ontwikkeld tot riviernatuur met zijn unieke flora en fauna, rustgevende landschap en diverse ecosystemen.



Staartmees

Onderweg naar de vogelkijkhut worden we gezellig begeleid door negen roepende staartmezen. Een koppeltje goudhannen (tegenwoordig mogen ze, ondanks dat ze zo klein zijn, geen goudhaantjes meer genoemd worden) laat de kunst van het foerageren zien. Met hun minuscule spitse snaveltjes pikken ze in de ruwe boombast nog enkele insecten eruit. De grote plassen zijn helaas voor de helft dichtgevroren en laten weinig soorten watervogels zien. Door de mist zijn deze ook minder goed zichtbaar. Er zitten veel meerkoeten, wilde eenden en kuifeenden, met hier en daar een blauwe reiger, doodaars en aalscholver. Een verrassing was een opvliegende grote zaagbek, een visliefhebber die hier wel zijn kostje bij elkaar kan vissen.

De familie van Ger Frenken was ruim vertegenwoordigd met onder andere kinderen en kleinkinderen. Gezamenlijk zorgden zij ervoor dat de drijvende vogelkijkhut, die scheef door het zakkende water in de pijlers hing, bij betreden met een enorme knal weer in horizontale stand kwam te staan. De kleinkinderen vlogen verschrikt de vogelkijkhut uit, wat voor enorme hilariteit zorgde.



Familie Frenken met rechtgezette vogelkijkhut

Dat de bever dit gebied als woongebied had uitgezocht, was goed te zien; er waren veel sporen te vinden. Zoals de afgeknaagde bomen en takken en de houtspaanders die er lagen; de afgeknaagde takken lagen langs de oeversranden bij elkaar. Aan de breedte en de diepte van de beveropgang kon je zien dat deze hier vaak via de oeverkant in het water glijdt of hier het water weer uit komt om het land op te gaan. Op de bevroren zandoever vond ik wel een heel bijzonder beverspoor, namelijk een prachtig ronde beverkeutel, waarin de niet verteerde houtresten nog heel goed zichtbaar waren. Zo'n beverkeutel vind je maar zelden, omdat de bever bij het in het water gaan zijn behoefte in het water doet en daardoor zelden wordt gevonden. Echter, op deze plek was het water gezakt en door de vorst was de beverkeutel niet uit elkaar gevallen, wat in het water wel gebeurt. Ik kon mijn geluk niet op; het kind in mij maakte vreugdesprongetjes en ik liet iedereen vol passie deze keutel zien. Ik zag menigeen wel denken: wat moet ze nou met deze keutel..... Maar dat kon mij nou echt geen drol schelen. Ik moet nog wel bekennen: mijn vriend John had gelijk, een echte beverkeutel is veel groter.



Beverdrol

Het werd tijd om terug te lopen naar “De Hazelaarshof”, waar de lunch met goed gevulde erwten- en tomatensoep en lekker belegde broodjes op ons stond te wachten. Wat werd er gesmikkeld en genoten van elkaars gezelschap. Na de lunch werd de terugreis ingezet. De buschauffeur reed de toeristische route over de Duffeltdijk en Erlecomse dam, waar veel stuurkunst van hem werd gevraagd. Wat een prachtige uitzichten en omgeving kregen we voorgeschoteld tijdens deze route. Ruim een uur later arriveerden we in Nieuw-Bergen, bij het startpunt van vanochtend. Deze mooie en goed georganiseerde vogelkijkdag kon niet stuk, dacht ik zo. We werden ook nog getraceerd op een zeer goed gevulde goodiebag van Vogelasiel Bergen, met vogelvetblokken, vogel-/eekhoornvoer en een prachtig bamboe Osaka-voederhuisje. Ik hoorde iemand zeggen: wat is hier het winstogmerk van het Vogelasiel Bergen?

Dat kan ik jou als lezer wel vertellen: het winstogmerk van asielbeheerder Ger Welbers en zijn team van vrijwilligers zit hem in de groene liefde en opvang voor de levende natuur en het delen hiervan met iedereen, zodat we allemaal nog een beetje meer van de natuur gaan houden en genieten. Wil jij je liefde voor het Vogelasiel Bergen delen, kan dat door een donatie te doen om de vogels weer te laten fluiten via <https://www.vogelasielbergen.nl/hoe-u-ons-kunt-helpen-.html>

Tijdens de wandeling vond ik nog dit stenen hart dat iemand in de boombast had geplaatst. Dat wil ik graag met iedereen delen en ik geef dit hartje in gedachten door...



Stenen hart

In actie met korstmossen!

Tekst: Marian Vink; Foto's: Hans Derksen, René Elich, Bennie Musters, Marian Vink

Enkele leden van de fotowerkgroep verzamelden op de vroege zondagochtend van 7 december 2025 bij de Randweg en het spoordijkje. Op initiatief en voorstel van onze coördinator Bennie hebben we op de Looierheide korstmossen en andere mossen gefotografeerd. De hele nacht had het hard geregend; gelukkig was het nu droog.

Samen op pad, maar al snel ging ieder toch zijn eigen richting. En dat is juist prima; als fotomaatjes snap je dat van elkaar. Je ziet elkaar in dezelfde natuurlijke omgeving en ondertussen struint ieder op zoek naar een mooi of bijzonder object.



Mijn focus was vooral gericht op bekermossen. Die vind ik altijd zo schattig. Onderweg kwam ik ook nog paddenstoelen tegen, de meesten al in vergaande staat van ontbinding. Ook dat is natuur.

Terwijl ik fotografeer, heb ik er het liefst nog een klein insect bij. Dat voegt voor mij een extra dimensie toe aan macrofotografie. En jawel, na wat zoekwerk zag ik op een bekermos en later ook op een paddenstoel een paar springstaartjes. Dus mijn camera in de M-stand met liveview aan, zodat ik zelf alles kan instellen.

En tja, zo laag bij de grond was mijn statief alleen maar een lastig aanhangsel van mijn rugzak. Maar goed. Het was rustig op de Looierheide, dus kon ik mijn spullen prima neerleggen in de heide. En zoals dat nu eenmaal gaat als ik met mijn passie bezig ben, mijn focus volledig richten op het bekermosje met springstaartje. Dat was een hele uitdaging.



Wat zijn springstaartjes en waar zitten ze?

Springstaartjes zijn ieniemienie, net zo groot als een zandkorrel. Ze zijn zespotigen en komen overal voor, ook in je tuin! Ga je op zoek, dan vind je ze onder stenen, bladeren, mos of tussen schors en altijd op vochtige en donkere plekken. Ze leven van organisch materiaal en schimmels en helpen bij het verteren en omzetten naar compost. Het zijn opruimers en dus nuttige diertjes.



Ik vind springstaartjes erg grappig om te zien en jij?

Heb je zin om mee te gaan met ons fotoclubje?

Laat het Bennie weten en meld je aan via fotografie@ivn-maasenniers.nl.

Heb je een leuke foto voor de MaNie? Stuur die op naar redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

In memoriam Piet Smeets

Dinsdag 17 februari jongstleden is ons IVN-lid Piet Smeets plotseling overleden. We willen hem in deze MaNie herdenken als een natuurmens 'pur sang'. Piet heeft een lang verleden bij de vogelwerkgroep. Hij was een groot kenner van vogels in Nederland, maar ook daarbuiten. Toen ik hem leerde kennen, was hij net overgestapt naar meer kennis over insecten. Ik ontmoette Piet in een weekend, ergens in het land, bij de landelijke insectenwerkgroep van de KNNV. Hoewel we dicht bij elkaar woonden, kenden we elkaar niet. Het was het begin van onze samenwerking binnen de insectenwerkgroep van IVN Maas en Niers. Insecten zijn klein en zo ook onze werkgroep, die uit ons beiden bestond. Piet werd zeer snel een ervaren allround insectenkenner. Vooral in nachtvlinders en wantsen werd hij een echte specialist.



Piet Smeets in Frankrijk

Piet was iemand met een goed zicht. Een man die in de bouw alles kon maken, omdat hij over een goed inzicht beschikte. Dat zicht had hij ook buiten in de natuur. Piet zag het leven buiten om hem heen. Het overgrote deel van de mensen ziet niet wat er in hun tuin leeft (natuurblindheid). Ja, wat bloemen en een boom. Misschien nog een vlinder en een hommelmot, maar niet veel meer. Piet heeft in zijn tuin, die een eigen plek heeft op waarneming.nl, maar liefst 2.035 "soorten" gezien. In heel de gemeente Gennepe 14.026 waarnemingen en in heel Nederland 32.211 waarnemingen. Gewapend met zijn camera en plastic bak met stok was hij door heel Gennepe te vinden. Vaak fietste ik langs de Maas, waar ik Piet aantroef tussen de struiken. Met een stok sloeg hij op de takken met een plastic bak eronder. Luizen, kevertjes, wantsen en wat al niet belandden in zijn bak. Trots liet hij aan iedereen die belangstelling had de vangsten zien. Voor de meeste mensen, vrees ik, toch een beetje te klein. Maar thuis achter zijn computerscherm bracht hij zijn vangsten tot leven. Van kleine zwarte puntjes tot kleurrijke dieren met pootjes, ogen, haren en monddelen. Kijk eens wat mooi en zie je dat gele puntje? Dan moet het die soort zijn. Zijn geheugen voor details was formidabel. Piet zag een wereld die voor velen onbekend is. Gelukkig heeft hij zijn fotoarchief, een paar jaar geleden opengesteld voor onze vereniging, zodat we tot in de eeuwigheid met Piet mee kunnen kijken. Van de meer dan 21.000 foto's is een kleine selectie op de achterpagina geplaatst.

Namens IVN Maas en Niers,
Peter Megens

Maas Cleanup

Tekst: Hennie Dimmers; foto's: Bennie Musters

Ook dit jaar deden we met IVN Maas en Niers weer mee met de Maas Cleanup.

Op zaterdag 21 maart verzamelden we om 9 uur aan de Maas bij het bankje aan de Boxmeerseweg. Na een bakje koffie/thee gingen we aan de slag. Een groep van 9 volwassenen en een kleinkind liep langs de Maas en alles wat ze vonden en er niet thuishoorde werd in plastic zakken gedaan. Een andere groep van 3 mensen, 2 volwassenen en een kleinkind, ging afval ruimen langs de dode Maasarm.

Van alles werd er gevonden: plastic, papier, ijzer, blik, schoenen, theedoeken en vistuig.

Toen we klaar waren, werden onder het genot van koffie, thee of een drankje de ervaringen gedeeld. Verteld werd wat we verder nog gezien hadden, zoals bevervraat en beversporen. De plastic zakken werden ondertussen door de dienst Buitenwerk opgehaald.



Insect van het jaar 2026?

Tekst: Natascha Bakker; Foto: Piet Smeets

Dat was de titel van het artikel dat ik in januari las bij Vroege Vogels. Ik werd daar eerlijk gezegd wel enthousiast van; ik wist niet dat er ook insectenwedstrijden worden georganiseerd. Ik vind insecten zeer intrigerend en interessant! Dat hebben jullie misschien kunnen terugzien in het artikeltje dat ik vorig jaar schreef over alle bezoekers aan mijn Gelderse roos. Er is zo'n grote verscheidenheid in, dat blijkt ook uit onderstaand overzicht van de winnaars van de afgelopen 4 jaar.

- Harkwesp (2025)
- Veldkrekel (2024)
- WC-motmug (2023)
- Waterschorpioen (2022)



Veldkrekel - Gryllus campestris

Ken je al deze insecten? Dan mijn complimenten! Ik moest een aantal toch nog even opzoeken. Het komend jaar gaat men op zoek naar een geleedpotige. De winnaar wordt op 12 april 2026 bekendgemaakt, te laat voor deze MaNie. Maar dit geeft natuurlijk wel aanleiding om een eigen fotowedstrijd met het mooiste insect uit te schrijven! Alle soorten zijn welkom. Doe je mee?

Waarom een insectenverkiezing?

Insecten zijn van levensbelang en spelen een heel belangrijke rol in het ecosysteem; we moeten ze wat meer gaan 'omarmen'. Veel mensen hebben een pletreflex als ze een insect zien. De hoop is dat die pletreflex wordt bedwongen als mensen de insecten beter leren kennen!

Insecten zijn van een ongekende schoonheid en supernuttig. Ze zorgen voor bestuiving van groenten en fruit, ruimen rommel op en dienen als voedsel voor allerlei andere dieren.



Oproep

Welk insect verdient positieve aandacht? Stuur je mooiste insectenfoto naar redactie.manie@ivn-maasenniers.nl. Geef als onderwerp de naam van het insect. Een selectie wordt in de volgende MaNie getoond. Insturen voor 1 juni 2026.

Onder de inzendingen wordt "Het bijzondere beestjesboek" verloot.

Oplossing raadplaatje

Tekst en foto's: Myriam van Breevoort

Deze foto's heb ik afgelopen jaar op 28 april gemaakt. Er dansten toen heel veel van deze insecten in het zonnetje bij de Banen. Het zijn smaragdlangsprietmotten.



Geplande activiteiten

Agenda voor de komende periode (april – augustus 2026)

Kijk voor de actuele gegevens, details en aanmeldingen op onze website.

Zondag 26 april (10:30 – 12:30 uur)
Publieksexcursie: Zevenmorgensiep
Gidsen: Dorien van Rens, Hennie Dimmers
Start: Parkeerplaats Old Inn, Siebengewaldseweg, Ottersum



Zevenmorgensiep

Zaterdag 9 mei (10:00 uur)
Plantenwerkgroep: Heukeloms beekdal
(Graag aanmelden via: planten@ivn-maasenniers.nl)

Zondag 17 mei (13:30 uur)
Publieksexcursie: Ooievaardersfietstocht - 28 km
Gids: Jos Ballast
Start: Martinustoren, Torenstraat, Gennep
(Aanmelden via onze website; Maximaal 18 deelnemers)

Woensdag 20 mei (19:30 – 21:30 uur)
Lezing: St. Jansberg
Door: Paul Thissen, Peter Pouwels
(Aanmelden via onze website gewenst)

UITGAVE MANIE EN AANLEVEREN KOPIJ

De **MaNie** is een uitgave van de afdeling Maas en Niers van het IVN. Het blad is ook te bekijken op onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers. Daar vind je ook de actuele informatie over wandelingen, activiteiten en interessante links.

Kopij voor de volgende (zomer-)uitgave voor **10 juni 2026** sturen naar redactie.manie@ivn-maasenniers.nl. Alle bijdragen aan de **MaNie** worden op persoonlijke titel gedaan en bevatten niet altijd de visie van redactie en/of bestuur. De redactie behoudt zich wel het recht voor stukken in te korten. Kopij met een karakter dat niet bij het IVN past (bijvoorbeeld commercieel of politiek) wordt niet gepubliceerd.

Wil je de digitale nieuwsbrief ontvangen met actuele berichten? Stuur een mailtje naar: secretaris@ivn-maasenniers.nl.

Zaterdag 23 mei (tijd volgt nog)
Excursie: Watermolen St. Jansberg
Door: Peter Pouwels
(Aanmelden via onze website gewenst)

Zaterdag 6 juni of zondag 7 juni
Nationale IVN slootjesdagen
Info: groentjes@ivn-maasenniers.nl

Zaterdag 13 juni (ochtend)
Plantenwerkgroep: Jochumshof, Steyl
(Graag aanmelden via: planten@ivn-maasenniers.nl)

Zaterdag 20 juni (08:00 – 10:00 uur)
Publieksexcursie: Midzomerwandeling
Gidsen: Martha Toonen, Ger Beumeler
Start: Restaurant De Fabriek, De Grens, Heijen

Begin juli (avond) – Kijk voor dag en tijd op de website
Publieksexcursie: Nachtzwaluwen
Gidsen: Peter Thönnissen, Myriam van Breevoort
Start: Parkeerplaats Zevenboom, Bosweg, Afferden

Woensdag 8 juli (19:00 uur)
Plantenwerkgroep: Gebrande Kamp, Milsbeek
(Graag aanmelden via: planten@ivn-maasenniers.nl)

Maandag 31 augustus (19:30 – 21:30 uur)
Lezing: Biodiversiteit bij de hobbyboer
Door: Piet Hopman
(Aanmelden via onze website gewenst)

Zaterdag 5 september (tijd: kijk op de website)
Excursie: Op het land van de hobbyboer
Door: Piet Hopman
(Aanmelden via onze website gewenst)

Algemene informatie lezingen

- Aanmelden via onze website is noodzakelijk voor lezingen. Dit in verband met het maximum aantal deelnemers en de indeling van de zaal.
- IVN-leden betalen € 3,00 en niet leden € 5,00. Koffie/thee in de pauze is inbegrepen.
- De zaal gaat een half uur voor aanvang open.

Tips voor deelnemers wandelingen

- Vergeet niet om stevige wandelschoenen te dragen, want de paden kunnen soms oneffen of modderig zijn.
- Neem een flesje water en een kleine snack mee voor onderweg.
- Controleer vooraf de weersverwachting en kleeft je gepast aan.
- Houd rekening met de natuur en respecteer de flora en fauna die je tegenkomt.

NATUURFOTOGRAFIE

KLEINE SELECTIE UIT HET FOTOARCHIEF VAN PIET SMEETS (†)

